

SESSION 2023

**AGREGATION
CONCOURS EXTERNE**

Section : HEBREU

TRADUCTION : THÈME et VERSION

Durée : 6 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Le thème et la version sont à rédiger sur des copies distinctes

Il appartient au candidat de vérifier qu'il a reçu un sujet complet et correspondant à l'épreuve à laquelle il se présente.

Si vous repérez ce qui vous semble être une erreur d'énoncé, vous devez le signaler très lisiblement sur votre copie, en proposer la correction et poursuivre l'épreuve en conséquence. De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, vous devez la (ou les) mentionner explicitement.

NB : Conformément au principe d'anonymat, votre copie ne doit comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé consiste notamment en la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de la signer ou de l'identifier. Le fait de rendre une copie blanche est éliminatoire.

Tournez la page S.V.P.

THÈME

Nous sommes tous déterminés par ce que notre entourage nous raconte. Ce n'est qu'en poursuivant notre cheminement vers l'autonomie que nous accédons à un degré de liberté intérieure. Alors nous pouvons juger, évaluer, intérioriser ou rejeter les récits qu'on nous propose. Certains ont tellement besoin d'appartenir à un groupe, comme ils ont appartenu à leur mère, qu'ils intériorisent tout récit en évitant de le juger. Toute critique atténuerait ce réconfortant besoin d'appartenir. D'autres, au contraire, ont acquis une telle confiance en eux, grâce à la sécurité que leur a fourni leur mère, qu'ils osent tenter l'aventure de l'autonomie. Ceux qui veulent appartenir se plaisent à réciter les histoires de la *doxa* comme une certitude délicieuse, une extase qui leur permet de se sentir confiants dans une « logique de la déraison » dont parlait Hannah Arendt. Mais ceux qui préfèrent continuer l'exploration par eux-mêmes et non plus par ce qu'on leur a dit adoptent la stratégie du laboureur. Ils se cognent aux cailloux, reniflent l'odeur de la glaise et se donnent un plaisir de comprendre enraciné dans le réel. À l'opposé, le bonheur des extatiques ravit l'esprit et le transporte hors de soi, dans des raisonnements sans racines nommés « délires logiques ». Le bonheur des laboureurs élabore un savoir éprouvé sensoriellement, touché, palpé, écouté, [...] alors que l'extase ravit l'âme et l'emporte vers l'utopie.

Ces modes de connaissance deviennent antagonistes. Les extatiques, soumis à des récitations désincarnées, sont avides de mourir pour une entité invisible désignée par des mots sacrés, alors que les laboureurs sont incapables de se soumettre à une représentation pure qui dirait la totale vérité.

Ils savent que parfois le sol est sec mais qu'il peut aussi devenir boueux, ils se plaisent à nuancer les témoignages de la vie réelle, donc imparfaite.

Boris Cyrulnik, *Les laboureurs et les mangeurs de vent – Liberté intérieure et confortable servitude*, Paris, éditions Odile Jacob 2022, p. 18-19

NB : On ne traduira pas le titre de l'œuvre.

VERSION

ב-1961, בשנתון הספרותי "כרמלית" [...] מופיע בתרגום לעברית פרק זכרונות מאת **מרדכי שוסטר**. זהו פרק אחד מתוך אוטוביוגרפיה בכתובים. [...] מה גרם לו לחזור אל שולחן הכתיבה לא ידוע. [...] אפשר גם שעצם העובדה שלא התיישב אל מול שולחן הכתיבה זה יותר מעשרים שנה, היא שהולידה בו איזה צורך נוסף, כמו הרגל מגונה אולי, כמו אדם שנגמל מעישון, ולפתע התאן לסוגריה מעבירה אותו על דעתו (גם זה הרגל שממנו לא הצליח **מרדכי שוסטר** להיגמל, וככל הנראה היה עוד מאריך ימים, אילו עלה בידו לעשות כן). קשה לדעת. [...] להלן מובא הפרק שמצא ד"ר **נדלר** בין דפי השנתון הספרותי "כרמלית". [...]

את חטאי אני מזכיר.

מה טעם בזיכרונותי שביקשתי לספרם לבני, ולבני אין בהם חפץ. אני מדבר אליו יהודית¹ והוא עונה לי אנגלית. אני אומר לו, "בן שלי, בן שלי, תבין, זיכרונות זה לא סתם. זיכרונות הם מטבע עובר לסוחר. זכרונות הם זה כמו מניות ג'נרל אלקטריק². היום זה נראה לך כלום, אבל בעוד כמה שנים הו-הו, ועוד שנים אחר כך, הו-הו-הו. ככה אני אומר לו. אתה תודה לאיש הזקן הזה שיושב כאן מולך, אני אומר לו, שעוד מעט, אתה אפילו לא תרגיש, עוד מעט וכבר הוא נעלם. ואתה, בן שלי, תצטרך להגיד קדיש ליד הבור הפתוח. וכאן כבר שום תירוץ לא יעזור... ומה, מה יהיה אז?" כך אני סח לבני, והוא אומר לי, "אבא", ככה הוא אומר לי, "היום זיכרונות זה לא סחורה. זה לא שווה כלום". אני אומר, "כשאני לא אהיה, יהיו איתך אלה". והוא אומר, "זכרונות בלי בעל זיכרון", הוא אומר, "זה כלום. זה כמו גלים בלי ים". אני אומר, "חכם בלילה אתה. לכל דבר יש לך תשובה". אני אומר, "אולי תקשיב פעם אחת בלי להתווכח". "אומצת הבקר ממש מצוינת, אבא", הוא אומר. "תאכל קצת, אבא. במקום לדבר כל כך הרבה, תאכל". ככה הוא אומר לי. הוא בשלו ואני בשלי.

*

אני אומר בן אדם נולד. הוא לומד להגות הברות. אחרי ככלות הזמן מתחברות ההברות למלים, והמלים מתחברות למשפטים. המשפטים מתחברים לכדי מחשבות, רעיונות, רצונות, מאוויים כמוסים. אחר כך הוא לומד לצייר אותיות. קודם אל"ף ואחר כך בי"ת ואז גם גימ"ל ודל"ת, ואם יש אצלו מספיק מוח בקודקוד, אפילו עד האות ת"ו הוא מגיע. אחרי שהוא לומד לצייר אותיות, מתחברות האותיות לכדי מלים. וגם כאן המלים מתחברות למשפטים. [...] אלא מאי? היה ואתרע מזלו של אדם, אם המר לו גורלו, אזי המשפטים מתחברים לסיפורים והוא, לא עליכם³, נהיה סופר. וגרוע מכל, סופר בשפה היהודית".

מתן חרמוני, היברו-פבלישינג קומפני⁴, הוצאת כנרת, זמורה-ביתן, דביר, 2011, עמ' 124-128

NB : Les noms propres figurent en gras dans le texte. On ne traduira pas le titre de l'œuvre.

¹ יידיש

² En anglais : *General Electric*, multinationale américaine

³ Expression en langage familier pour conjurer le sort

⁴ En anglais : *Hebrew Publishing Company*

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie.

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

► **Thème :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
EAE	0428A	104A	0329

► **Version :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
EAE	0428A	104B	0330